

Trường Chính sách Công và Quản lý Fulbright

MPP24, khóa học 2022 - 2024

Học kỳ Xuân

ĐỀ CƯƠNG MÔN HỌC

Tài Chính Phát Triển

Nhóm giảng viên

Giảng viên:	Trần Thị Quế Giang (giang.tran@fulbright.edu.vn)
Giảng viên:	Đỗ Thiên Anh Tuấn (tuân.do@fulbright.edu.vn)
Trợ giảng:	Trần Thị Hà My (my.tran.fsppm@fulbright.edu.vn)

Thời khóa biểu

Thời gian học của môn Tài chính phát triển là mỗi buổi sáng, từ 08:30 đến 11:45, từ ngày 14 đến ngày 21 tháng 05 năm 2023.

Giờ trực văn phòng

	Thứ Hai	Thứ Ba	Thứ Tư	Thứ Năm	Thứ Sáu	Thứ Bảy	Chủ Nhật
Trần Thị Quế Giang	16:45-17:45	16:45-17:45	16:45-17:45	16:45-17:45	16:45-17:45	16:45-17:45	16:45-17:45
Đỗ Thiên Anh Tuấn		8:00-8:30		8:00-8:30		8:00-8:30	
Trần Thị Hà My	17:00-18:00	17:00-18:00	17:00-18:00	17:00-18:00	17:00-18:00	17:00-18:00	17:00-18:00

Nếu giờ trực văn phòng chính thức không thích hợp, xin vui lòng hẹn gặp riêng với giảng viên.

Mục tiêu của môn học

Sau khi kết thúc khóa học, học viên được kỳ vọng có khả năng:

1. Hiểu rõ vai trò của hệ thống tài chính và mối quan hệ giữa phát triển tài chính và phát triển kinh tế.
2. Nắm được các nhân tố cơ bản trong việc hình thành các trung tâm tài chính quốc tế.
3. Hiểu biết các công cụ, thị trường, tổ chức và cơ sở hạ tầng tài chính trong xu thế phát triển công nghệ và số hóa để có thể vận dụng một cách hữu hiệu vào việc huy động và/hoặc đầu tư tài chính cho các tổ chức công, doanh nghiệp hay các tổ chức phi lợi nhuận.
4. Phân tích vai trò của chính phủ trong phát triển hệ thống tài chính và xem xét những yêu cầu và thách thức trong việc tạo dựng một hệ thống tài chính hiện đại, vận hành hữu hiệu.

5. Cập nhật sự phát triển của hệ thống tài chính quốc tế, đánh giá hiện trạng và nhận diện xu hướng phát triển của hệ thống tài chính Việt Nam.

Mô tả môn học

Nội dung chính của môn học là tìm hiểu xu thế phát triển của hệ thống tài chính và cách thức xây dựng được hệ thống tài chính hoạt động hữu hiệu trong bối cảnh đổi mới công nghệ và số hóa nhằm thúc đẩy phát triển kinh tế nói chung, hỗ trợ huy động và đầu tư tài chính cho các tổ chức công, doanh nghiệp hay các tổ chức phi lợi nhuận nói riêng.

Môn học giúp học viên hiểu và nắm bắt được vai trò của tài chính trong phát triển kinh tế, các thất bại thị trường và thất bại của nhà nước liên quan tới lĩnh vực tài chính, các lựa chọn chính sách trong việc phát triển, điều tiết, giám sát hệ thống tài chính và các điều kiện cần thiết để hình thành và phát triển một trung tâm tài chính quốc tế. Các chủ đề thảo luận trong môn học bao gồm tác động của tài chính đến phát triển kinh tế; các tổ chức và thị trường tài chính khác nhau, hệ sinh thái và các sản phẩm tài chính mới; khủng hoảng tài chính; các chính sách phát triển, điều tiết, giám sát và quản lý nhà nước đối với hệ thống tài chính trong bối cảnh hội nhập quốc tế, chuyển đổi số; và thảo luận về triển vọng phát triển TP HCM thành Trung tâm tài chính khu vực và quốc tế.

Phương pháp giảng dạy

Hoạt động giảng dạy bao gồm các bài giảng và thảo luận trên lớp. Đặc biệt, để thích hợp với tính chất của môn học và của chuyên ngành chính sách công, phương pháp nghiên cứu tình huống sẽ được áp dụng một cách tích cực và có hệ thống trong suốt chương trình môn học.

Bên cạnh đó, nhóm giảng viên cũng sẽ mời giảng viên thỉnh giảng tới thuyết trình và trao đổi với lớp. Mục đích của buổi thuyết trình này là để giúp học viên được tiếp xúc với những nhà làm chính sách, nhà nghiên cứu, các chuyên gia và các giảng viên thực tiễn, từ đó có được những thông tin cập nhật về một số vấn đề thực tiễn.

Các yêu cầu và kỳ vọng đối với môn học

Học viên cần đến lớp đều đặn, tích cực tham gia các buổi thảo luận và hoàn thành tốt tất cả các yêu cầu của môn học. Các bài đọc được giao phải được hoàn thành trước khi đến lớp. Các học viên có thể được yêu cầu đưa ra những nhận xét về một tài liệu đọc đã giao hay trả lời các câu hỏi tình huống, viết bài luận ngắn theo yêu cầu của giảng viên. Để có thêm bài đọc và tài liệu nâng cao, học viên có thể tham khảo các sách giáo khoa khác trong thư viện hay trao đổi với các thành viên trong nhóm giảng dạy.

Đánh giá việc học tập và chấm điểm

Kết quả học tập sẽ được đánh giá dựa vào các bài viết cá nhân, thảo luận trên lớp và bài viết cuối kỳ. Việc chấm điểm môn học sẽ dựa vào các trọng số sau đây:

Trọng số	
Bài viết cá nhân	50%
Tham gia thảo luận	20%
Bài viết cuối kỳ	30%

Bài viết cá nhân

Khóa học sẽ có 5 bài viết cá nhân dưới dạng bài viết chính sách dựa trên các chủ đề thảo luận chính của môn học (Giới hạn số từ sẽ tùy theo yêu cầu từng bài tập). Khi thực hiện các bài viết cá nhân, các học viên có thể trao đổi, thảo luận với nhau. Tuy nhiên, từng học viên phải viết và nộp bài của riêng mình. Các bài làm phải được nộp bản điện tử (file word) như đã được hướng dẫn trước 8h20 sáng vào ngày đến hạn nộp bài trên Microsoft Teams.

Bài viết	Chủ đề	Ngày nộp
Bài viết 1	Nhập môn Tài chính phát triển	Chủ nhật, 14/05
Bài viết 2	Sự hình thành Trung tâm tài chính quốc tế	Thứ Hai, 15/05
Bài viết 3	Khủng hoảng tài chính	Thứ Tư, 17/05
Bài viết 4	Huy động vốn trên thị trường tài chính	Thứ Sáu, 19/05
Bài viết 5	Vai trò của Ngân hàng Trung ương	Thứ Bảy, 20/05

Bài viết cuối kỳ

Bài viết cuối kỳ hạn nộp vào 8:20 sáng thứ Hai, ngày 05/06/2023 (Bài viết không quá 5.000 chữ với cách đếm trong Microsoft Word). Mục tiêu của bài viết là nhằm đánh giá kỹ năng phân tích và những kiến thức tổng quát mà học viên đã trang bị trong toàn môn học. Để làm tốt bài viết cuối kỳ, học viên cần đọc và hiểu tất cả các tài liệu, bài giảng, và bài đọc đã được phát và tham dự đầy đủ các buổi học. Bên cạnh đó, học viên được khuyến khích chủ động đọc thêm các tài liệu chuyên môn liên quan đến chủ đề bài viết và vận dụng các kiến thức nền tảng được trang bị trong suốt chương trình học để bài viết được hoàn thiện tốt hơn.

Tài liệu tham khảo

Các bài đọc của môn học được lựa chọn từ nhiều nguồn khác nhau cho phù hợp với nội dung từng bài giảng. Học viên có thể tham khảo các cuốn sách sau, trong đó đề cập đến nhiều chủ đề về tài chính phát triển.

- 1) Beim, David, and Charles Calomiris (2000). *Các thị trường tài chính mới nổi*. New York: McGraw-Hill / Irwin.
- 2) Frederic S. Mishkin (2015). *Kinh tế học tiền tệ, ngân hàng và các thị trường tài chính*, xuất bản lần thứ mười một, The Addison-Wesley series in economics.
- 3) P. K. Rao (2003). *Tài chính phát triển*. Springer.
- 4) Douglas Cumming, Lars Hornuf (Editors, 2018). *The Economics of Crowdfunding Startups. Portals and Investor Behavior*. Palgrave Macmillan.
- 5) Bernardo Nicoletti (2017). *Tương lai của Fintech*. Palgrave MacMillan.
- 6) T. Beck & R. Levine, (2018). *The Handbook of Finance and Development*. Edward Elgar Pub.
- 7) Philip Molyneux, Alessandra Tanda, Cristiana-Maria Schena (editors, 2019). *Fintech, bigtech and banks: digitalisation and its impact on banking business models*. Palgrave macmillan studies in banking and financial institutions, Series editor, ISBN 978-3-030-22425-7 - ISBN 978-3-030-22426-4 (ebook). <https://doi.org/10.1007/978-3-030-22426-4>
- 8) Antonio Fatas (Editors, 2019). *The Economics of Fintech and Digital Currencies*. A VoxEU.org eBook, CEPR.
- 9) Nikhil Bhatia (2021). *Layered Money: From Gold and Dollars to Bitcoin and Central Bank Digital Currencies* (Bản tiếng Việt: *Sự tiến hóa của tiền tệ*, NXB Công thương, 2021).

LỊCH HỌC

Ngày 01 – Chủ Nhật (14/05/2023)

8h30 – 10h00

Bài giảng 01: Hệ thống tài chính toàn cầu và vai trò của tài chính đối với phát triển kinh tế

- Ngân hàng Thế giới (2001), Chương 1, “Làm cho tài chính trở nên hữu hiệu”, trang 31-44. (Bản tiếng Việt: Chương 1, trang 43-60).
- “International Institutions”, HBS case 9-796-116, February 13, 1996 & FETP cập nhật 2013.
- Philip Molyneux, Alessandra Tanda, Cristiana-Maria Schena (editors), *Fintech, bigtech and banks: digitalisation and its impact on banking business models*, Palgrave macmillan studies in banking and financial institutions, Series editor, ISBN 978-3-030-22425-7 - ISBN 978-3-030-22426-4 (ebook). <https://doi.org/10.1007/978-3-030-22426-4>
 - Chapter 2 - FinTech Activities and Business Models: Analogies and Differences with the Traditional Financial Channels (trang 07 – 33).
- Erik Feyen, Jon Frost, Leonardo Gambacorta, Harish Natarajan and Matthew Saal: *Fintech and the digital transformation of financial services: implications for market structure and public policy*, Monetary and Economic Department, Tháng 7, 2021 - BIS Papers, No 117 (trang i đến trang 47).

Tham khảo thêm:

- Rao (2003), Chương 1: “Các thị trường tài chính, thể chế và chi phí giao dịch” và Chương 2: “Tài chính, tăng trưởng và phát triển kinh tế”.
- Levine R. (2004), Tài chính và tăng trưởng: Lý thuyết và kinh nghiệm. Working Paper 10766. NBER. (tiếng Anh)
- Levine R. (2021), Tài chính, tăng trưởng và bất bình đẳng. Working Paper WP/21/164. IMF. (tiếng Anh)
- Stephen G Cecchetti and Enisse Kharroubi (2015), “Why does Financial Sector Growth crowd out real economic growth?” Bis Working Papers No. 490. Monetary and Economic Department.
- IFIs, https://economy-finance.ec.europa.eu/international-economic-relations/international-institutions-and-fora_en
- Carmen M. Reinhart et al. (2023), China as an international lender of last resort, NBER Working Paper 31105, https://www.nber.org/system/files/working_papers/w31105/w31105.pdf

10h15 – 11h45

Bài giảng 02: Tổng quan hệ thống tài chính Việt Nam

- Huỳnh Thế Du, Nguyễn Minh Kiều, Đỗ Thiên Anh Tuấn (2013), Hệ thống tài chính Việt Nam.
- Nguyễn Xuân Thành (2016), “Ngân hàng thương mại Việt Nam: Từ những thay đổi về luật và chính sách giai đoạn 2006-2010 đến các sự kiện tái cơ cấu giai đoạn 2011-2015”.
- Ngân hàng Nhà nước Việt Nam (2011), “Thực trạng hệ thống các tổ chức tín dụng Việt Nam”.

Ngày 02 – Thứ Hai (15/05/2023)

8h30 – 10h00

Bài giảng 03: Các nhân tố cơ bản hình thành Trung tâm tài chính quốc tế

- FSPPM (2019) Trung tâm tài chính quốc tế (IFC): Khái niệm và các nhân tố hình thành IFC¹.

Tham khảo thêm:

- Báo cáo GFCI số 33, tháng 3/2023,
https://www.longfinance.net/media/documents/GFCI_33_Report_2023.03.23_v1.1.pdf

10h15 – 11h45

Thảo luận 01: Trung tâm tài chính quốc tế của Việt Nam tại TP HCM

- FSPPM (2021), Đánh giá các trụ cột về năng lực cạnh tranh và định vị Trung tâm tài chính TP HCM so với các TTTC hàng đầu ở Đông Bắc Á, Đông Nam Á và Nam Á².
- FSPPM (2022), *Đa dạng hóa dịch vụ thị trường vốn cho Trung tâm Tài chính Quốc tế TP.HCM*, trích từ Đề án HFIC, 2022.

Ngày 03 - Thứ Ba (16/05/2023)

8h30 – 10h00

Bài giảng 04: Từ áp chế tài chính đến tự do hóa tài chính

- Ian Bremmer (2020), “The Next Global Depression Is Coming and Optimism Won’t Slow It Down.” <https://time.com/5876606/economic-depression-coronavirus/>
- Jay K. Rosengard và Huỳnh Thế Du (2008). “Nghiên cứu so sánh cải cách khu vực ngân hàng ở Việt Nam và Trung Quốc” (Tóm lược).
- McKinnon (1992), Chương 4: “Các công cụ áp chế tài chính”.
- Nguyễn Xuân Thành, “Việt Nam: Con đường đi đến tự do hóa lãi suất”.
- Nguyễn Xuân Thành, “Tự do hóa tài chính”, bài giảng.

Tham khảo thêm:

- Carmen M. Reinhart, Jacob F. Kirkegaard, and M. Belen Sbrancia 2011, “Financial Repression Redux.” <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2011/06/pdf/reinhart.pdf>
- John Mullin 2021, “A Look back at the Financial Repression” https://www.richmondfed.org/-/media/RichmondFedOrg/publications/research/econ_focus/2021/q1/economic_history.pdf

¹ Trích từ Đề cương sơ bộ Đề án Phát triển TP Hồ Chí Minh thành Trung tâm tài chính quốc tế.

² Rút từ Báo cáo Đề án Phát triển Thành phố Hồ Chí Minh thành trung tâm tài chính khu vực và quốc tế. Phần viết này được hỗ trợ bởi hai nghiên cứu đầu vào: (i) Mark Yeandle & Z/Yen (tháng 10, 2020) Đo lường năng lực cạnh tranh của Trung tâm tài chính Thành phố Hồ Chí Minh và (ii) Huỳnh Nhật Nam (tháng 1, 2021) Phân tích dữ liệu so sánh Trung tâm tài chính TP HCM và 14 trung tâm khu vực.

- Beim và Calomiris (2000), Chương 2: “Áp chế tài chính và Phát triển tài chính”. Đọc kỹ từ mục *Áp chế tài chính* trang 11 đến hết đoạn 2 trang 35 và tham khảo thêm các phần còn lại.
- Asli Demirgüç-Kunt và Enrica Detragiache (1998). “Tự do hóa tài chính và tính dễ đổ vỡ của tài chính”, World Bank Annual Conference on Development Economics.

10h15 – 11h45

Bài giảng 05: Từ tự do hóa tài khoản tài chính đến khủng hoảng tài chính

- Ngân hàng Thế giới (2001), Chương 2, “Ngăn ngừa và giảm thiểu khủng hoảng”, trang 103- 170 (tiếng Việt).
- Đỗ Thiên Anh Tuấn (2023), Một vài ghi chú về mô hình khủng hoảng ngân hàng Diamond – Dybvig, Nobel 2022.
- Nguyễn Xuân Thành, “Các mô hình khủng hoảng tiền tệ thể hệ thứ nhất và thứ hai”, bài giảng.
- Nguyễn Xuân Thành, “Mô hình khủng hoảng tiền tệ thể hệ thứ ba”, bài giảng.

Tham khảo thêm:

- Chương trình Châu Á tại Trường Kennedy và Chương trình Giảng dạy Kinh tế Fulbright, Phần 1 và 2, “Bài thảo luận chính sách: Cải cách cơ cấu vì mục tiêu tăng trưởng, công bằng và chủ quyền quốc gia”, tháng 1 năm 2012.
- Chương trình châu Á tại Trường Kennedy và Chương trình Giảng dạy Kinh tế Fulbright, “Bài thảo luận chính sách số 4”, tháng 1 năm 2009.
- Nghiên cứu tình huống “Kinh tế Việt Nam: Ứng phó với những thách thức”, Huỳnh Thế Du và Jay Rosengard.

Ngày 04 – Thứ Tư (17/05/2023)

8h30 – 10h00

Bài giảng 06: Thị trường vốn và thị trường chứng khoán

- Narjess Boubakri, Robert Nash et al. (2020), State ownership and stock liquidity: Evidence from privatization.
- Reuters (2023), Exclusive: Vietnam market risks missing 2025 deadline for upgrade to emerging status – sources, by Francesco Guarascio and Phuong Nguyen.
<https://www.reuters.com/markets/emerging/vietnam-market-risks-missing-2025-deadline-upgrade-emerging-status-sources-2023-01-18/>
- Daniela Peterhof, Siobhan Cleary et al. (2016), Enhancing Liquidity in Emerging Market Exchanges.
<https://www.oliverwyman.com/content/dam/oliver-wyman/global/en/2016/oct/Liquidity-in-Emerging-Markets-Exchanges-.pdf>

Tham khảo thêm:

- Narjess Boubakri and Walid Saffar (2018), State Ownership and Debt Choice: Evidence from Privatization.
- Barth, J. R.; Caprio, G. Jr; and Levine, R. (2013), “Bank Regulation and Supervision in 180 Countries from 1999 to 2011.” Journal of Financial Economic Policy, 5 (2013).

10h15 – 11h45

Thảo luận 02: Tình huống Ngân hàng số

- Nghiên cứu tình huống: *Ant Financial A (23 trang), B (1 trang), C (5 trang)*, Tình huống HBS số 9-617-060.
- FSPPM (2022), *Hệ thống ngân hàng thương mại và chuyển đổi số*, trích từ Đề án HFIC, 2022.

Ngày 05 – Thứ Năm (18/05/2023) Kiến tập (thực địa)

8h30 – 11h45

Nội dung: Chuyển đổi số và hệ thống tài chính

- FSPPM (2022), *Hệ thống ngân hàng thương mại và chuyển đổi số*, trích từ Đề án HFIC, 2022.
- MBB (2021). *Fintech & Ngân hàng số* tháng 10/2021.
- The Economics of Fintech and Digital Currencies Edited by Antonio Fatas, A VoxEU.org, CEPR, tháng 3, 2019:
 - Stephen G. Cecchetti and Kermit L. Schoenholtz, *Finance and blockchain* (trang 07 - 12).

Tham khảo thêm:

- Jon Frost, *The economic forces driving fintech adoption across countries*, BIS Working Papers No 838, Monetary and Economic Department, February 2020 (trang 01 – 11).
- Fintech in Vietnam, 2021, https://iris.marketing/uploads/study_id88832_fintech-in-vietnam-Iris%20media%20buying%20services.pdf

Ngày 06 – Thứ Sáu (19/05/2023)

8h30 – 10h00

Thỉnh giảng 01: Thị trường Bảo hiểm ở Việt Nam

- Thị trường Bảo hiểm Việt Nam 2021 và 2020.
- (Các) Niêm giám thị trường Bảo hiểm Việt Nam.

https://mof.gov.vn/webcenter/portal/cqlgsbh/pages_r/l/chi-tiet-tin-cuc-quan-ly-giam-sat-bao-hiem?dDocName=MOFUCM205217

https://mof.gov.vn/webcenter/portal/cqlgsbh/pages_r/l/chi-tiet-tin-cuc-quan-ly-giam-sat-bao-hiem?dDocName=MOFUCM245144

https://mof.gov.vn/webcenter/portal/cqlgsbh/pages_r/m/tttt/sltkctt

10h15 – 11h45

Bài giảng 07: Huy động vốn trên thị trường trái phiếu

- Bộ Tài chính, VBMA (2022), Báo cáo tóm tắt thị trường Trái phiếu Việt Nam 2022. (<https://vbma.org.vn/vi/reports/yearly>)
- Bộ Tài chính, VBMA (2021), Báo cáo thường niên thị trường Trái phiếu Việt Nam 2021 (<https://vbma.org.vn/vi/reports/yearly>)

Ngày 07 – Thứ Bảy (20/05/2023)

8h30 – 10h00

Bài giảng 08: Vai trò ngân hàng trung ương trong nền kinh tế số (với đồng tiền số)

- Đỗ Thiên Anh Tuấn, Trần Thanh Hằng, Nguyễn Thanh Nhã, “Bàn tiếp về tính độc lập của ngân hàng trung ương”. Thời báo Kinh tế Sài Gòn, ngày 16/7/2009.
- Raphael Auer, Jon Frost, Leonardo Gambacorta, Cyril Monnet, Tara Rice and Hyun Song Shin, *Central bank digital currencies: motives, economic implications and the research frontier*; BIS Working Papers No 976, Monetary and Economic Department; November 2021 (Trang 1 - 22).
- Markus K Brunnermeier, Harold James and Jean-Pierre Landau, *The digitalization of money*, BIS Working Papers No 94, Monetary and Economic Department, May 2021 (Trang 1 – 29).

Tham khảo thêm:

- Christine Lagarde, *Central Banking and Fintech—A Brave New World?* Bank of England conference, London, September 29, 2017 (3 trang).

10h15 – 11h45

Thỉnh giảng 02: Điều tiết và giám sát tài chính trong bối cảnh mới

- Nguyễn Xuân Thành và Đỗ Thiên Anh Tuấn 2013, “Tăng cường phối hợp chính sách kinh tế vĩ mô với chính sách giám sát an toàn tài chính ở Việt Nam nhìn từ kinh nghiệm quốc tế”, Chương trình Giảng dạy kinh tế Fulbright.
- *Cơ chế thử nghiệm (regulatory sandbox): từ lý thuyết đến thực tiễn áp dụng trên thế giới*, tháng 7, 2021 – Cục thông tin khoa học và công nghệ Quốc gia, Bộ KH-CN (NASATI).
- Ngân hàng nhà nước, *Quy định về Cơ chế thử nghiệm có kiểm soát hoạt động công nghệ tài chính trong lĩnh vực ngân hàng*, Dự thảo lần 2, tháng 4, 2022.

Tham khảo thêm:

- Nobel Prize 2022, *The laureates explained the central role of banks in financial crises*. <https://www.nobelprize.org/uploads/2022/10/popular-economicsciencesprize2022.pdf>
- KPMG, tháng 3, 2019, *Regulation and supervision of fintech, Ever-expanding expectations* (Trang 01-12).
- Thomson Reuters, 2022, *Cryptocurrency regulations by country*.

- Philip Molyneux, Alessandra Tanda, Cristiana-Maria Schena (editors), *Fintech, bigtech and banks: digitalisation and its impact on banking business models*, Palgrave macmillan studies in banking and financial institutions, Series editor, ISBN 978-3-030-22425-7 - ISBN 978-3-030-22426-4 (ebook). <https://doi.org/10.1007/978-3-030-22426-4>
 - Chapter 5 - The Regulatory Framework and Initiatives
 - The Economics of Fintech and Digital Currencies Edited by Antonio Fatas, A VoxEU.org eBook CEPR, tháng 3, 2019:
 - Marlene Amstad, *Regulating fintech: Ignore, duck type, or code* (Trang 91 - 96).
 - Global fintech regulation and supervision practices: *regulation for responsible and competitive financial sector innovation*, tháng 12, 2019, Association of supervisors of banks of the americas (ASBA).
 - The Bali fintech agenda: *a blueprint for successfully harnessing fintech's opportunities*, IMF Policy paper, tháng 10, 2018 (Trang 10 - 33).
-

Ngày 08 – Chủ Nhật (21/05/2023)

8h30 – 10h00

Thảo luận 03: Hệ sinh thái Fintech và các sản phẩm tài chính mới

- MBB (2021). *Fintech & Ngân hàng số* tháng 10/2021.
- The Economics of Fintech and Digital Currencies Edited by Antonio Fatas, A VoxEU.org, CEPR, tháng 3, 2019:
 - Stephen G. Cecchetti and Kermit L. Schoenholtz, *Finance and blockchain* (trang 07 - 12).

Tham khảo thêm:

- Jon Frost, *The economic forces driving fintech adoption across countries*, BIS Working Papers No 838, Monetary and Economic Department, February 2020 (trang 01 – 11).
- Fintech in Vietnam, 2021, https://iris.marketing/uploads/study_id88832_fintech-in-vietnam-Iris%20media%20buying%20services.pdf
- Katherine Foster, Sofie Blakstad, Sangita Gazi and Martijn Bos, 2021, *Digital currencies and CBDC impacts on least developed countries*, Technical Paper 1.2, Dialogue on Global Digital Finance Governance (trang 01 - 23).

10h15 – 11h45

Bài giảng 09: Huy động vốn cho doanh nghiệp vừa và nhỏ

(Từ Huy động vốn cộng đồng đến các nền tảng cho vay, Crowdfunding and Marketplace Lending)

Thảo luận 04: Cho vay ngang hàng ở Việt Nam

- Bùi Thị Kim Loan (2020), *Quản lý nhà nước về hoạt động cho vay ngang hàng tại Việt Nam*, Luận văn thạc sĩ MPP20-LM, FSPPM.

Tham khảo thêm:

- Mark Fenwick, Joseph A. McCahery, and Erik P.M. Vermeulen, *Fintech and the Financing of SMEs and Entrepreneurs: From Crowdfunding to Marketplace Lending*, Chương 6, trang 103-125, *The Economics of Crowdfunding Startups, Portals and Investor Behavior*, Palgrave Macmillan, 2018 (Douglas Cumming, Lars Hornuf- Editors).